

Γιατί το βιβλίο στα βρέφη;

Αγνή Ζακοπούλου

φιλόλογος, ψυχοπαιδαγωγός, διδάκτωρ Επιστημών Αγωγής στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης στο Παρίσι, Επίτιμος Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής στο πρώην Τμήμα Προσχολικής Αγωγής του ΑΤΕΙ Αθήνας.

Γιατί όχι; Στα βρέφη δίνουμε αρκουδάκια, κουδουνίστρες, πιπίλες. Γιατί όχι και ένα βιβλίο; Πάνινο, μαλακό, για τα νεογέννητα, από χοντρό χαρτόνι για τα μεγαλύτερα, μετά τον τρίτο, τέταρτο μήνα. Με όμορφες εικόνες, κυρίως αντικείμενα για την αρχή. Η αλήθεια είναι ότι στα πιο μικρά δεν έχει πολλή σημασία το περιεχόμενο. Οι όμορφες εικόνες μετρούν. Χωρίς γράμματα. Το βάζουμε εκεί, στην κούνια του, μαζί με τα άλλα παιχνίδια. Την πρώτη μέρα που θα έρθει στο σπίτι... Είναι εξ άλλου και συμβολικό. Σαν “καλές νεραϊδες” του προσφέρουμε ένα εργαλείο που θα του ανοίξει πολλούς δρόμους στο μέλλον...

Δεν του το “διαβάζουμε” φυσικά όταν είναι πολύ μωρό. Όμως υπάρχει εκεί. Και κάποια στιγμή το ανακαλύπτει. Όταν το βάλουμε στο οπτικό του πεδίο, για παράδειγμα όταν είναι στο ρηλάξ ή όταν είναι ξαπλωμένο στο πλάι και το στηρίζουμε στο πλάι του κρεβατιού. Και το κοιτάει! Όρα πολλή..... Δεν ξέρουμε, μα ούτε και έχει πολλή σημασία, τι βλέπει. Σημασία έχει πως, για να το κοιτά, κάτι βρίσκει σε αυτό το “αλλιώτικο” αντικείμενο... Και όταν, μεγαλώνοντας, αρχίζει να μπορεί να γυρίζει και να πιάνει, το ξεφυλλίζει και το κοιτά...!!!! Μαγεμένο!!!

Τότε είναι η στιγμή που ο ενήλικας θα “κάνει λόγια” το βιβλίο. Στη γλώσσα του τη μητρική. Όχι στη γλώσσα του τόπου που ζει, ούτε σε κάποια άλλη, ξένη. Στη γλώσσα που κατέχει καλά και που είναι γι’ αυτόν φορτισμένη με του κόσμου τα συναισθήματα. Με το παιδί στην αγκαλιά και το βιβλίο ανάμεσά τους και λόγια που περιγράφουν, εξηγούν, γεμίζουν ζωντάνια, χαρά και μυστήριο τις όμορφες εικόνες... Αυτή η σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στο παιδί, τον γονιό, το βιβλίο και τον λόγο έχει μια δύναμη μοναδική. Εξασφαλίζει, συσφίγγει πρώτα τη σχέση γονιού παιδιού, αλλά και τη σχέση του παιδιού με τον λόγο, το βασικότερο εργαλείο για όλη του τη ζωή καθώς και με το βιβλίο, πηγή λόγου, γνώσης αλλά και άπειρων ευκαιριών για “ταξίδια” στο συναίσθημα και τη φαντασία....

Γύρω στον χρόνο, το μικρό παιδί είναι πια σε θέση να ξεφυλλίζει για ώρα ένα βιβλίο με εικόνες. Άρα, υπάρχουν δυο-τρία ανάμεσα στα παιχνίδια του και τα συναντά στις αναζητήσεις του, γνωρίζοντας τον κόσμο, μια και πια, συνήθως, μετακινείται, μπουσουλώντας ή περπατώντας. Και ο ενήλικας, δίπλα του πάντα, το ζωντανεύει. Με αγάπη και ενθουσιασμό. Ποτέ

καταναγκαστικά. Αν το παιδί δε θέλει, δεν υπάρχει λόγος. Κάποια άλλη φορά...

Είναι η ηλικία που ο λόγος του μικρού παιδιού εξελίσσεται ραγδαία. Του μιλάμε λοιπόν, του εξηγούμε όλα όσα συμβαίνουν γύρω του. Και με ένα βιβλίο στο χέρι, περιγράφουμε αντικείμενα και καταστάσεις. Και αυτό ακούει και, καθώς μεγαλώνει, δείχνει με το δάχτυλο τις εικόνες. Αυτές που προτιμά κι ας μην ξέρουμε γιατί. Και εμείς, ξανά και ξανά επαναλαμβάνουμε λέξεις και φράσεις που μας ζητά... Η σχέση γονιού, παιδιού, λόγου, βιβλίου εδραιώνεται. Γίνεται όλο και πιο δυνατή, όλο και πιο μαγική....

Δύο χρονών είναι πια η ηλικία που διαβάζουμε τις πρώτες ιστορίες! Μικρά βιβλιαράκια με όμορφες εικόνες και ελάχιστο κείμενο, μικρές ιστορίες, προδρόμους των μεγάλων, χορταστικών μυθιστορημάτων. Η σχέση συνεχίζεται. Σιγά-σιγά εδραιώνεται η συνήθεια να διαβάζουμε ένα βιβλιαράκι πριν το παιδί κοιμηθεί. Στις μικρότερες ηλικίες, δεν είναι απαραίτητο να έχουμε βιβλίο πριν τον ύπνο. Νανουρίζουμε τα πιο μικρά, αφηγούμαστε φανταστικές ιστορίες στα λίγο μεγαλύτερα, ο λόγος δηλαδή είναι παρών ό,τι και να γίνει. Και, καθώς μεγαλώνουν (ανάμεσα στους 18 μήνες και τα δύο χρόνια), μπαίνουν και στη ζωή τους τα βιβλία πριν τη νυχτερινή καληνύχτα. Αυτό φυσικά δε σημαίνει πως, όποια ώρα ευκαιρήσουμε οι δυο μας (γονιός και παιδί ή παιδιά) δε διαβάζουμε, αυτό που θα διαλέξει, αρχικά το παιδί: μια ιστοριούλα μα και ένα βιβλίο που κρύβει γνώσεις, τα μυστήρια αυτού του κόσμου...

Δύο χρονών είναι η ηλικία που ακούει το βιβλίο. Η σχέση έχει πια εδραιωθεί και θα κρατήσει χρόνια. Όσπου το παιδί να δηλώσει πως δεν τη θέλει πια, πως προτιμά να διαβάζει μόνο του. Μπορεί να είναι όταν είναι 12-13 χρονών..... Δεν σταματάμε ποτέ όταν το παιδί “μπει” στην πρώτη Δημοτικού..... Δεν χαλάμε τη μαγεία της σχέσης. Όσπου να σταματήσουν αυτές οι στιγμές, έχουμε διαβάσει μαζί άπειρα βιβλία, όλο και πιο “προχωρημένα” ανάλογα με την ηλικία, έχουμε ταξιδέψει, συζητήσει, φιλοσοφήσει, εξηγήσει τη ζωή, βιώματα που θα μείνουν σε όλους αξέχαστα. Και εμείς, οι ενήλικες, είμαστε πια σίγουροι πως και τα παιδιά μας είναι κοντά μας και έχουν κοντά τους για όλη τους τη ζωή ένα φίλο σπουδαίο που δεν μας προδίδει ποτέ: το βιβλίο. Έχουν κατακτήσει και ένα εργαλείο, το πιο ουσιαστικό για κάθε πρόοδο στη ζωή: το λόγο και, ειδικά, τον γραπτό λόγο...

Και, φυσικά, όταν υπάρχει και ένα δεύτερο ή τρίτο παιδί στην οικογένεια, ακολουθεί. Έχει αρχικά και αυτό δικαίωμα σε προσωπικές στιγμές γονιού, παιδιού, λόγου, βιβλίου. Όμως παρακολουθεί και όσο διαβάζουμε και στο μεγαλύτερο. Και το μεγάλο ακούει τις ιστορίες που διαβάζουμε στο μικρό... Έτσι οι στιγμές είναι πιο πλούσιες για όλους...